

Oponentský posudek:

Hodnocená bakalářská práce: Vilém Minařík: *Etické hodnocení konfliktu v Izraeli ve vztahu k osadám západního břehu Jordánu*, rkp 35 stran

Univerzita, fakulta, institut: Katedra kulturních a náboženských studií, PdF UHK

Studijní obor: Transkulturní komunikace

Vedoucí práce: Mgr. Petr Macek, Ph.D.

Oponent práce: Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.

Hodnocení oponenta práce:

Originálnost a vhodnost tématu: **C**

Myšlenkové zpracování, invence: **E**

Metoda práce: **E**

Formální zpracování práce: **E**

Stylistické a gramatické zpracování práce: **D**

Návrh na výsledné hodnocení: E

Otázka k obhajobě: *Opětovně i v druhé verzi své práce předkládáte parafrázi definici etiky z wikipedie a opětovně na tento link neodkazujete. Považuji to za hrubou chybu, hraničící s plagiátorskou pasáží, ale i přesto se Vás chci zeptat: 1) co je podle Vás etika? A opravdu je to vhodný pohled na mezinárodní konflikt? 3) Jaké etické teorie a přístupy bychom mohli na budování osad použít? Etika ctností? Etika povinnosti? Etika úmyslu? Etika následku? Etika přirozeného práva? Etika společenské smlouvy? Případně, jak k tématu přistupovat relativistickou etikou, nebo snad nekognitivním přístupem? Na čem je postavena etika mezinárodních vztahů dnes?*

Podrobně:

I) Originálnost a vhodnost tématu (navržené hodnocení C)

Předkládaná bakalářská práce je druhým pokusem autora. Obecně lze jistě říci, že téma je vysoce zajímavé. Dotýká se problematiky Izraele a Palestiny, přesněji osad na Západním břehu Jordánu, navíc z etického úhlu pohledu. Téma je ovšem interpretačně velmi náročné.

Název opětovně budí zásadní rozpaky. Není totiž úplně jasné, o čem vlastně chce autor psát. Etické hodnocení ve vztahu k osadám? Nebylo by pochopitelnější spíše *Etické hodnocení budování osad na pozadí konfliktu v Izraeli?*, případně *Etické hodnocení konfliktu v Izraeli z pohledu budování osad na západním břehu Jordánu*, případně *Etické hodnocení konfliktu v Izraeli z pohledu osad na západním břehu Jordánu?*

Obecně mi nepřipadá vhodné na takto složitou mezinárodně právní situaci napasovat etický pohled. V první řadě je třeba přizvat studium mezinárodního práva. Teprve v druhé řadě etické pohledy. Vše je také o afinitě práva a etiky, morálky. Navíc eticky posuzovat tento konflikt je tak náročná otázka z aplikované etiky, že by bylo třeba ji teoreticky podchytit zcela jiným způsobem, než autor předvádí. K tomu je třeba opětovně zmínit to, co jsem již zmínil v prvním posudku – autor se k žádnému etickému hodnocení nedostává. Etické hodnocení mu je pouze termínem zaštitující esejistické přemítání nad právem té či oné strany – přičemž ani jednu stranu nepředkládá náležitě analytickým způsobem - a to je opětovně zásadní chyba!

Nejasnost názvu práce je ovšem stále velikou chybou autora. Zřejmě koncepčně nepracoval ani s vedoucím práce.

II) Myšlenkové zpracování, invence (navržené hodnocení E)

Aspirant druhou verzi své práce koncipoval do čtyř kapitol, které uvedl úvodem (*Úvod*, s. 5-6) a doplnil závěrem (*Závěr*, s. 30). Nutno dodat, že zkrácená verze práce je zdařilejší, ale řada chyb se opakuje.

V úvodu zmiňuje, že „*Etika je teoretická disciplína, která je zkoumána v rámci mnoha společenských věd, do kterých také zasahuje. Jednou z nich je i transkulturní komunikace. Etika zkoumá hodnoty a principy chování lidí ve společnosti a nahlíží na ně z pohledu dobra a zla za předpokladu svobodné vůle.*“ (s. 7) Jako v první verzi své práce, ani v této autor neodkazuje na link wikipedie, odkud bere základ pro svou parafrázi definice etiky. Proč? Navíc jde o definici značně kostrbatou a nepřesnou. Autor ji totiž nepřesně parafrázuje, proč sem vkládá pasivum (je zkoumána)?

V první kapitole seznamuje čtenáře s teoretickými východisky a propojuje téma s transkulturalitou (1. *Teoretická východiska a vztah k transkulturní komunikaci*, s. 7). Nejprve povšechně definuje etiku. Poté se zaměří na to, že etika je jedním z pilířů studia transkulturní komunikace. Bez odůvodnění pak vyřkne, že etický pohled je nevhodnější ke studiu tohoto konfliktu. Závěrem ještě dodá, že konflikt splňuje klíčové hledisko, aby mohl být zkoumán pohledem transkulturní komunikace, totiž: „*hledání společné cesty pro existenci na jednom místě.*“ (s. 7)

V druhé kapitole se zabývá historickým kontextem konfliktu (2. *Historický kontext*, s. 8-18). Chce se zde „*zabývat historickým kontextem. Projdeme jednotlivé body ve vývoji státu Izrael, prvopočátky konfliktu a postupně se dostaneme do problematiky naší práce, kterou jsou osady na západním břehu Jordánu.*“ (s. 8) Obávám se, že tento cíl je příliš velký. Do jedné bakalářské práce by nešlo vtěsnat tak velký průlet dějinami. Aspirant začíná britským mandátem, později přidává Druhou světovou válku, následuje podkapitolou o vzniku státu Izrael, prvním konfliktem v roce 1948, tzv. šestidenní válkou v roce 1967. Následují podkapitoly „*Vývoj osad na západním břehu od konce šestidenní války do konce devadesátých let*“ a „*Vývoj osad od 90. let do současnosti.*“ Tento historický exkurz pak doplňuje „*Vliv výstavby osad na palestinské obyvatelstvo.*“

K historickému exkurzu bych se rád zeptal, proč začíná až britskou mandátní správou? Proč nehovoří o izraelsko-palestinském území od 19. století? Proč samostatně nepojednává o sionismu a jeho prolnutí s křesťanskými evangelikálními kruhy v USA? Proč nehovoří o nakbě, holocaustu, proč zamlčuje vznik Hamásu, nehovoří o první ani druhé intifádě... V rámci první podkapitoly také mj. mluví o populační vývoji těmito slovy: „*Při bližším pohledu na populační vývoj v britském mandátu Palestina zjistíme, že procenta, která byla v roce 1922 jednoznačná, muslimů 78 % oproti Židovským 11 %, se v roce 1945 ve velké míře změnila na 60 % muslimů ku 31 % Židů.*“ (s. 9) Je opravdu poměr náboženské příslušnosti k té či oné náboženské tradici hlediskem populačního vývoje? I v druhé verzi své bakalářské práce autor tuto kapitolu sepsal velmi slabě. Vedle neskutečně slabé češtiny je zde řada nejasností a slabých pasáží. Celou problematiku předává v klasických klišé formulích, nepřidává k nim žádnou kritiku. Celý text je koláží dějin 20. století, přičemž téměř kompletně opomíjí otázku příčin a následků. Škoda, že si nevybral podle předem daného klíče několik pasáží z dějin, které mohl náležitě předložit.

Ve třetí kapitole předkládá obě strany konfliktu (3. *Strany konfliktu*, s. 19-24). Nešťastně tuto kapitolu začíná slovy: „*V druhé kapitole již odhlédneme...*“. Jde tedy o druhou nebo o třetí kapitolu? Následně předkládá první stranu konfliktu: západní břeh Jordánu.... ???? Proč je to samostatná strana konfliktu? Následně hovoří o Izraeli (dále člení na Organizace uvnitř Izraele, Politická situace v současném státu Izrael) a Palestině (dále člení na Politická situace v současné Palestině).

Výklad je i zde opětovně zmatený, nejasný, přetrvávají stejné chyby, jako v předešlé kapitole. Opomíjí řadu důležitých faktů a skutečností, přehlíží jejich souvislosti. Opomíjí klíčovou literaturu (I. Pappé, Š. Sand, A. Šlaim, R. Khalidi, W. Khalidi....). Nejasná a hlavně zavádějící terminologie (Palestina, Izrael, Západní břeh....), nepřesné informace, nevyjasněné podkapitoly.

Ve čtvrté kapitole aspirant předložit kontext staveb osad na Západním břehu Jordánu (4. *Pozadí stavby osad na Západním břehu*, s. 25-29). Zde jde o jakési gró práce. Cíl předkládá následovně: „*Ve čtvrté kapitole se zaměříme na problematiku osad na Západním břehu Jordánu. Projdeme různé pohledy na problematiku tohoto sporu, například pohled ze strany největšího*

spojence Izraele USA. Rezoluce ze strany OSN, které přísně zakazují Izraeli vyvlastňovat a budovat osady na Západním břehu Jordánu." (s. 25)

Nejprve se zde autor zabývá „*Osady na Západním břehu Jordánu a výstavba zdi*“, následně předkládá dle mého soudu zásadnější kapitolu problematiky, totiž „*Nároky Izraele a Palestiny na Západní břeh Jordánu.*“ Následně si všímá „*Postoj USA na výstavbu osad na Západním břehu Jordánu*“ a „*Ženevská úmluva*“.

Ptám se, je opravdu adekvátní pro „etické hodnocení“ předkládat pohled „největšího spojence USA“? Z jakého důvodu je vlastně brán pohled USA? Proč je důležitý? Jenom kvůli tomu, že jde o největšího spojence? Jak to autor dokazuje? Nijak! Navíc obě opravdové strany konfliktu nejsou předloženy uceleně a přesně, řada informací zde chybí, vůbec není zmíněna otázka narativů a jeho kritiky. Opomíjí klíčové představitele izraelské generace historiků kritických k izraelskému narativu. Z problematiky mezinárodního práva – což je dle mého naprosto klíčový přístup ke konfliktu – se zabývá pouze jedinou pasáží z Ženevské konvence.... To je opravdu jediný pramen mezinárodního práva důležitý pro tento konflikt?

Závěr práce pak autor koncipuje jako komentovaný souhrn výsledků své bakalářské práce. Zásadní větou shrnuje své bádání: „*Ani jedna strana dle mého úsudku není jednoznačně v právu. Myslím si, že řešení do budoucna by nemělo pocházet z historických nároků nebo práv jednoho nebo druhého státu. Z mého hlediska neustálé vracení se k historii, jakožto jediné opoře při vyjednávání, je v této situaci již tolikrát odzkoušené a zanechalo mnoho šrámů. Dle mého názoru je potřeba nechat „odrůst novou generaci“, která bude, doufejme, přistupovat k této situaci příznivěji a bude více otevřená veřejnému dialogu než generace předešlá. Myslím si, že by se mělo věnovat více úsilí pro řešení konfliktu přímo na území Západního břehu, protože pokud se dokáží domluvit lidé žijící vedle sebe, mohlo by to pomoci i domluvě na politické úrovni.*“ (s. 30) Vedle naivnosti a nepromyšlenosti těchto návrhů je vcelku pozitivní, že se autor nebojí nastítnit řešení. Následuje **Seznam zdrojů** (s. 31-35) čítající 49 položek, vč. monografií, článků, webů a to vše v angličtině, češtině. Seznam není ovšem nekonzistentní, některé údaje jsou všude, některé někde chybějí, abecední řazení je někdy nepřesný.

Souhrnně k myšlenkové stránce práce: práce je myšlenkově velmi slabá. Vedle naprosto plytkého chápání etiky, jsou zásadní nedostatky v historických konotacích vzniku státu Izraele, autor opomíjí klíčovou literaturu, nevysvětlí klíčové pojmy, nepředá důležitá vysvětlení. Velmi slabě argumentuje. Opomíjí otázku izraelských a palestinských narativů svých dějin. Struktura celé práce je ovšem adekvátní, i když v detailech a podkapitolách poměrně belhající. Ovšem celek práce je evidentně lepší než v oné zmiňované první verzi.

I přesto práci z obsahového a myšlenkového úhlu pohledu doporučuji k obhajobě.

III) Metoda práce (navržené hodnocení E)

Metodologicky je druhá verze práce slabá. Spornou otázkou je od počátku oblast etiky. Právě tou chtěl autor měřit konflikt v Izraeli. Ovšem již klíčovou otázkou je, co pro autora znamená etika, etický, jak by pak definoval etické zhodnocení, nebo etické hodnocení? Jaký etický rámec autor zvolí? Z jakých etických teorií zvolí měřítko pro hodnocení konfliktu? A nakonec jak bude postupovat? Analýzou primárních či sekundárních pramenů a literatury? Filosofickou hermeneutikou literatury? Hermeneutickou kritikou narativů? Terénním výzkumem, potažmo kvalitativními metodami?

Nic z toho autor nezmiňuje. Pouze o metodě a cíli hovoří následovně: „*Hlavním cílem práce je pokusit se o shromáždění argumentací pro a proti výstavbě osad na Západním břehu Jordánu a to za pomoci mezinárodního práva a odborné literatury, která se zabývá problematikou a dopadem aktivit na Západním břehu, se pokusíme o pochopení těchto argumentů z obou stran.*“ (s. 5). Má si čtenář myslet, že je etika postavená na pro a proti? Kde je zmíněna etická teorie, etická metoda? Neplete si autor právo a etiku? Zhodnocení konfliktu rámcem *pro* jednu a *proti* druhé straně, není metoda etického hodnocení!

Souhrnně: metodologicky je práce slabá, neukotvená, zmatená, nepřesná. Již v první verzi práce jsem doporučil práci z metodologického hlediska zásadně revidovat. To platí i v tomto případě. Ovšem vzhledem k tomu, že autor práci posunul v jiných oblastech, tak tuto verzi práce doporučuji k obhajobě.

IV) Formální zpracování práce (navržené hodnocení E)

Z formálních hledisek je práce stále velmi slabá. Je zde řada začátečnických, ale i hrubých chyb.

Z chyb upozorním jen na některé:

V celé práci se objevuje záhlaví se jménem autora a názvu práce. To je graficky nečisté a chybné. Obecně se do bakalářských prací dává pouze do zápatí paginace.

V celé práci je nejasná transkripce či transliterace z moderní hebrejštiny (např. někdy Sharon, někdy Šaron...; nebo město Ma'lot, ale Mea Šearim....).

V celé práci nejednotně uvozovky: „...“ / “...” / “...” / “...”

V celé práci čísla odkazující na poznámky pod čarou jsou někdy v kurzívě, někdy ne, někdy tučně, někdy ne....

V celé práci nejednotně: tzv. / takzvané.

V celé práci chybí řada biografických dat u jmen politiků, myslitelů.

V celé práci chybně propojování čísel označujících pozn. pod čarou, a to dokonce bez čárky mezi čísly, tedy např. ²³ (pro pozn. č. 2 a 3), ⁶⁷ (pro pozn. 6 a 7), ²⁵²⁶ (pro pozn. 25 tučně a 26)

s. 22-23: „V květnu 1964. vzniká v Exilu Organizace pro osvobození Palestiny (**OPP**). Organizace **OPP** byla již od vzniku podpořena Egyptem, který však měl v podpoře Palestinců své záměry a snažil se využít **OSS** jakožto nástroj proti svému Jordánskému rivalovi.“ **OOP** začala být charakterizována různými způsoby...“ – **OPP**, nebo **OSS**, nebo **OOP**?

s. 49: „Beinin, Joel and Lisa Hajjar, “Palestine, Israel and the Arab-Israeli Conflict: A Primer.” Washington, DC: Middle East Research and Information Project, 2014“ – proč je toto posledním odstavcem práce?

Z formálních hledisek je práce velmi slabá. Ovšem oproti první verzi práce došlo k rapidními zlepšení a práci doporučuji k obhajobě i přes uvedené slabiny.

V) Stylistické a gramatické zpracování práce (navržené hodnocení D)

Podobně hodnotím bakalářskou práci i z hlediska stylistiky a gramatiky. Často zde najdeme formulace vhodné spíše do eseje v novinách (řada řečnických otázek), než do aspirantské práce bakalářského stupně studia na vysoké škole. Je tu řada stylistických a gramatických chyb. V prvním posudku jsem většinu nejzásadnějších chyb zmínil přímo, nyní jen zmíním jen chybné užívání psaní velkých písmen (např. *Izraelské, Transkulturní Komunikace, Židovská Brigáda, západní břeh Jordánu / Západní břeh Jordánu*...).

Práce je ze stylistického a gramatického pohledu slabá, ale oproti první verzi došlo k rapidními zkvalitnění. Práci tak doporučuji k obhajobě.

Souhrnné hodnocení:

Předkládaná bakalářská práce zpracovává velmi těžké téma konfliktu mezi Izraelem a Palestinou pohledem etického zhodnocení budování osad na západním břehu Jordánu. Autor odevzdal druhou verzi své práce, rapidně lepší než tu první. Ovšem stále je práce nesmírně slabá. Autor nejasně uchopil metodu, práci opřel o historický kontext, ale ten nepředložil správně a adekvátně, v klíčové kapitole se zaštilil jen jedním citátem z dokumentu mezinárodního práva, přičemž naprosto opomenul etické měřítko, ke kterému sám chtěl směřovat. Řadu klíčových témat vůbec nezařadil (narativy, politická etika, etika mezinárodních vztahů...). Formální, stylistická a gramatická stránka práce jsou již mnohem lepší než v první verzi.

V Uhlířských Janovicích

Dne 2. 1. 2024

Lukáš de la Vega Nosek